

SVAR PÅ HØRING

Fra Stiftelsen Krisesenteret i Sarpsborg til Barne- og likestillingsdepartementet

3660

1301.09

200804147 -

43

Forslag om lovfesting av krisesentertilbudet

1. Beskrivelse av dagens situasjon

Vi kjenner oss igjen i beskrivelsen av dagens situasjon. Dette gjelder både krisesentertilbudet samt kunnskap og tilbud i det offentlige hjelpeapparatet. Når det gjelder de store forskjellene i krisesentertilbudet i landet, skyldes dette i vesentlig grad store forskjeller i de økonomiske betingelsene for de ulike sentrene. Samtidig vil det enkeltes senteret kvalitative og faglige nivå gjenspeiles i senterets muligheter for å bli en bli en likeverdig samarbeidsinstans i kommunal sammenheng. Kommunal fattigdom stopper en heving av kompetansenivået og en utvikling av de aktiviteter og tilbud krisesenteret ønsker å tilby.

Det skal sies at Sarpsborg krisesenter er i god dialog med Sarpsborg kommune og det eneste som hindrer en videre utvikling er kommuneøkonomien.

2. Hva skal lovfestes og forankring av tilbudet

Krisesentrene i sin nåværende form, har vist seg å være et godt tilbud for kvinner utsatt for vold og deres barn. Vi ønsker derfor å presisere viktigheten av å videreføre denne formen. Oppstyking av tilbudet til voldsutsatte kvinner og deres barn kan føre til en forringelse av både kompetanse og det helhetlige tilbudet.

Videre mener vi at loven må legge fastere rammer for tilbudet, og ikke overlate all utforming til kommunene. Når tilbudet nå skal lovfestes, må det være en forutsetning at tilbudet drives av fast ansatte og ikke av frivillige. Dette er ikke til hinder for at frivillige kan gi et tilbud utover det lovpålagte.

3. Kommunens ansvar og innholdet i krisesentertilbudet

Vi er langt på vei enig i forslaget til innholdet i krisesentertilbudet, men ønsker at dagens utadrettede virksomhet videreføres. Kommunen har et ansvar for å informere om sine tilbud slik som beskrevet i notatet og dette blir således ivaretatt. Det er derimot viktig at krisesentrene fortsetter sitt arbeid når det gjelder informasjon om reaksjoner og skadevirkninger hos kvinner som har vært utsatt for vold og hos barn som er utsatt for/vitne til vold.

4. Målgrupper for krisesentertilbudet

Dagens krisesentertilbud gir kun unntaksvis tilbud til menn. Forslaget gir, med sin vage ordbruk som "anbefaler ikke", åpning for å samlokalisere krisesentertilbud for kvinner og menn. Vi er enige i Europarådets holdning i dette spørsmålet og ønsker derfor at loven sier at tilbudene ikke skal samlokaliseres. Tilbudet til menn og kvinner kan heller ikke utføres av de samme personer. Vår erfaring tilsier at terskelen i så tilfelle vil øke for mange av de kvinnelige brukerne. Krisesentrene bør i utgangspunktet være meklingsfrie soner, samtidig

som det bør tas hensyn til individuelle ønsker fra kvinnelige beboere om hjelp til å kommunisere med partneren.

Det er vår holdning at tilbudet også for øvrig skal være egne tiltak. I dette ligger at krisesentertilbudet ikke skal avlaste rus/psykiatri eller løse utfordringer med midlertidig husløse. Dette er viktig med hensyn til beboeres forståelse for hverandres situasjon, gjensidig støtte, utveksling av mestringsstrategier og av hensynet til barn.

Departementet skriver i sin innledning at man ønsker å lovfeste et krisesentertilbud for personer utsatt for vold i nære relasjoner. Vår holdning er at krisesentrene fortsatt skal ivareta alle som er utsatt for vold i nære relasjoner, samtidig som det er viktig å gi et tilbud til mennesker som utsettes for strukturell vold som menneskehandel og voldtekt.

Når det gjelder ofre for menneskehandel som gruppe, anser vi disse kvinnene som utsatt for vold, og vil dermed falle inn under krisesentrenes ansvar. Dette vil også gjelde kvinner som blir utsatt for voldtekt av noen man ikke nødvendigvis vil betegne som "nærstående person". Siden krisesentrene skal og bør være et akutttilbud, er det viktig at det opprettes et bedre tilbud til de ofre for menneskehandel som har behov for langvarige opphold.

Når det gjelder personer uten lovlig opphold i Norge, bør de som har rett på opphold på asylmottak også ha rett til opphold på krisesenter dersom vedkommende fyller kriteriene for slik hjelp. Det er uheldig at kvinner som fyller kriterier for å motta krisesentertilbud, må tvinges til å bo på et asylmottak. Våre erfaringer er at dette kan gjøre det vanskelig for kvinnene å bryte ut av forholdet til en voldelig ektemann, da de selv vurderer at det blir for utrygt å oppholde seg på asylmottak. Vi tenker at kunnskaper om vold og

Departementet tar opp diskusjonen om menn som ansatte ved krisesentrene, med begrunnelse i at dette vil være et nyttig korrektiv til mannsrollen barn kjenner fra et hjem med voldelig far. Vi ser at dette kan være et poeng hos enkelte barn. Vi vil likevel påpeke at mannlige ansatte for mange kvinner vil være et hinder for å søke hjelp. Kvinnene og barna som bor på krisesentrene er i en sårbar situasjon også i forhold til menn. Disse vil i flere sammenhenger få et slikt korrektiv gjennom kontakt med andre instanser. Dersom det skal åpnes for mannlige ansatte bør dette avgrenses til arbeidet med barn utenfor botilbudet.

Departementet påpeker at det ikke bør gis adgang til at en kommune nekter hjelp ved å henvise en person til sin bostedskommune. Dette er et viktig poeng vi ønsker å understreke. Slik praksis er i dag, ser flere kommuner bort fra Sosialtjenesteloven § 10-1 og gir bistand til de kvinnene som er folkeregistrert i sin kommune. Dersom denne praksisen endres, vil det bli et stort økonomisk press på krisesentrenes vertskommuner. Som departementet helt riktig beskriver, vil mange av beboerne ha behov for økonomisk støtte i akuttfasen. Departementet bør derfor gi ekstra tilskudd til krisesentrenes vertskommuner for å møte dette. Kommuner som deltar i samarbeidet om krisesentret bør bli pålagt å følge opp egne innbyggere. Voldsutsatte personer må sikres rett til å søke krisesentertilbud uavhengig av både hjemkommune og oppholdskommune.

5. Kvaliteten i tilbudet og tilrettelegging for ulike brukergrupper

Departementet ønsker innspill til hva kommunen og de ulike instanser kan bidra med for å ivareta barn. Vår erfaring er at kompetansen om vold og overgrep og konsekvensene av dette

må økes i alle instanser i hjelpeapparatet som skal ivareta barnas behov. Dette gjelder også forståelsen for kvinnenens situasjon.

Videre mener vi det er viktig at det på krisesenteret legges opp til at mødre og barn får gode opplevelser sammen. Det er også viktig at mors foreldrekompetanse økes gjennom råd og veiledning fra personer med barnefaglig kompetanse. Dette utelukker selvsagt ikke avlastning når det er behov for dette. Det er et mål for oss at mor og barn skal ha tillit og være trygge på hverandre når oppholdet er over.

Når det gjelder kompetansen i krisesentertilbudet, er vi enige i at kunnskap om å møte mennesker i krise er helt nødvendig. Det samme gjelder kunnskap om eksisterende hjelpetiltak og deres tilbud og begrensninger samt samarbeidskompetanse og ikke minst personlig egnethet slik som beskrevet. Det bør legges til grunn ved rekruttering hvilke motiver søkerne har for å jobbe på feltet.

Etter vår erfaring vil det være viktig at daglige ledere har /helse/sosialfaglig utdanning i tillegg til kompetanse innen lederskap – økonomi, personal, administrasjon. Dette viser seg å være svært viktig kompetanse, det sikrer en profesjonell ivaretagelse av viktige områder som personalansvar, budsjetter, internkontroll, sikkerhetsrutiner og andre rutiner samt etterlevelse av lover og avtaleverk som regulerer arbeidsliv og andre aspekter ved virksomheten.

Vi anbefaler at det lages et nasjonalt opplæringsprogram spesielt for ansatte i krisesentertilbud. Dette fordi ingen eksisterende fagutdanning gir kompetanse på alle de områder som er nødvendige for det tilbudet som skal gis. Det vil også være galt å legge slik opplæring til en spesiell eksisterende fagutdanning, da det vil gi et for smalt rekrutteringspotensiale. I et slikt opplæringsprogram er det spesielt viktig å legge inn den kunnskap som allerede fins i de eksisterende krisesentrene, og som er bygget på 30 års erfaring.

6. Samordning av tjenester

Vi ser et behov for en samordning av tjenester. Ordningen med individuell plan tror vi vil styrke tilbudet til brukere som er i kontakt med Krisesentrene.

Det er viktig at kommunene får ansvaret for samordning av tjenester, og påtar seg koordinatoransvar i forhold til individuell plan. De bør ha et ansvar for at nødvendige tjenester bygges opp og tilføres kompetanse på området.

Kommunene bør pålegges å utarbeide handlingsplan mot vold i nære relasjoner.

7. Taushetsplikt og opplysningsplikt

Dette er et punkt vi gir vår fulle tilslutning.

8. Politiattest

Dette er et punkt vi gir vår fulle tilslutning.

9. Internkontroll og kommunalt tilsyn

Vi har et godt samarbeid med kommunen slik det er i dag. Vedrørende tilsyn med krisesentrene, se punkt 10.

10. Statlig tilsyn

Vi imøteser forslaget om statlig tilsyn ved fylkesmannen. Dette vil sikre tilbudet for våre brukere og kan eventuelt være en nyttig korrektur for kommuner og eksisterende krisesentre.

11. Forholdet til Svalbard

På prinsipielt grunnlag mener vi at loven må gjøres gjeldende også på Svalbard. Det er all grunn til å tro at behovet for et krisesentertilbud også finnes på Svalbard som ellers i verden. I tillegg er beboere på Svalbard i en spesiell situasjon ved at de har et lite og forholdsvis isolert samfunn hvor svært mange av beboerne mangler sine vanlige nettverk, så som storfamilie.

12. Økonomiske og administrative konsekvenser

Mange krisesentre har, til tross for 30 års drift, erfart at flere kommuner ikke erkjenner at menns vold og overgrep mot kvinner og er et stort samfunnsproblem. Vi har også erfart gjennom at enkelte kommuner mener at krisesentertilbudet kan drives med svært knappe ressurser og frivillige medarbeidere. Andre kommuner har i større grad sett viktigheten av et godt organisert krisesenter med fast ansatte med god kompetanse på tematikken, og har i samme tidsperiode øket krisesenterbudsjettene. Sarpsborg kommune har i flere år tilhørt sist nevnte gruppe.

I tillegg har mangelen på formalisert minstestandard på tilbudet ført til variasjon mellom ulike typer sentre når det gjelder både organiseringen av virksomheten, finansieringsgrunnlaget og innholdet, samt innholdet på de tjenester som tilbys.

Til tross for regjeringens intensjon om et helhetlig og kvalitetsmessig godt krisesentertilbud gjennom et lovfesting, har vi ingen tro på at kommunene vil klare denne oppgaven med den stramme økonomien mange kommuner har i dag. Vår frykt ved at finansieringen skal inn i kommunenes rammetilskudd er at variasjonene og kvaliteten på tilbudet vil bli større.

Det er derfor ikke ønskelig fra vår side med omlegging av finansieringsordningen på dette tidspunkt. Vi mener det er mer hensiktsmessig å se på dette etter en evaluering av lovpålegget. En evaluering vil da kunne vise til at kommunene har vært sitt ansvar bevisst, og at de store variasjonene vi finner i dag er utjevnet både når det gjelder økonomi, bygningsmessig standard og innhold i tilbudet. Vi mener derfor at eventuell omlegging først bør skje når ting er mer på plass. Det vil innebære at kommunen fortsatt må sende søknad og rapportere til statlig myndighet. Vi vil derfor be om at den 20-80 %, øremerkede finansieringen opprettholdes. Dette mener vi gir større sannsynlighet for at tiltakene prioriteres.

Når det gjelder departementets anslag i økte driftsutgifter og investeringsutgifter er vi av den oppfatning at dette anslaget er for forsiktig.

Sarpsborg krisesenter har søkt Sarpsborg kommune om økte bevilninger fra 2009, da vi har flyttet inn i store, flotte, ny lokaler med adskillig større kapasitet. Pågangen av brukere har økt og vi har behov for flere ansatte. Kommunen sier det er vanskelig å finne midler i en presset kommuneøkonomi. Vi håper nå at de politiske partiene skal prioritere vårt behov i budsjettbehandlingen. Trange personalrammer gir oss ikke mulighet til å gi det tilbudet som vi ønsker og som departementet framhever at vi bør ha.

13. Øvrige merknader

Vi anser det som særdeles viktig med vårt kvinnepolitiske engasjement og det utadrettede informasjonsarbeidet. Krisesenteret i Sarpsborg har hatt brukere via ROSA prosjektet og drevet informasjonstilbud til resten av fylket basert på våre viktige erfaringer. Vi holder ofte foredrag for foreninger og skoler om krisesenterets tilbud og om temaet vold i nære relasjoner. Vår bekymring er at det kvinnepolitiske arbeidet vil utvannes og forsvinne om vi blir "for kommunalisert", noe vi mener over tid gir et dårligere tilbud til våre brukere. Man faller fort inn i tanken om institusjon, noe som er kjent for de fleste og dermed en komfortabel tanke. Vi er av den oppfatning at krisesentrene skal være noe annet enn en institusjon slik vi kjenner den. Vi ønsker at krisesentrene skal være et midlertidig hjem der du selv får ta viktige beslutninger på vegne av deg selv og dine barn, et tilbud om hjelp til selvhjelp og supplement til det øvrige hjelpeapparatet. Det er etter vår oppfatning det eneste rette for at kvinner skal kunne ta kontroll over eget liv og situasjon. Målet må tross alt være å støtte kvinnene slik at de blir bedre rustet til å møte de utfordringer som vil komme etter at oppholdet på krisesenteret er over.

for

Anne Bjerk

Jeannette Pedersen (Virksomhetsleder)

Styreleder

Høringsnotat er utarbeidet i samarbeid med øvrige styremedlemmer og virksomhetsleder

SARPSBORG KRISESENTER

Postboks 169, 1701 Sarpsborg

Tlf: 69 10 87 00 • Org nr 971 250 194